

Historický vývoj u nás po roce 1945

Po roce 1945 prošlo Československo složitou cestou od **poválečné obnovy demokracie** přes **čtyřicet let totality** až po opětovný **návrat k demokratickému zřízení a rozdělení společného československého státu na dvě samostatné země** – Českou republiku a Slovenskou republiku.

ÚVOD

Hlavním úkolem v prvních poválečných letech byla **obnova válkou poničené země a pokus o návrat k demokratickým principům**. Ani Československu se nevyhnul celoevropský trend příklonu k levicovým stranám a idejím. I díky silným vazbám na Sovětský svaz se nejsilnější politickou silou ve státě postupně stali komunisté. Politický převrat v únoru 1948 znamenal začátek čtyřicet let trvajícího komunistického režimu a definitivní **zařazení Československa do tzv. východního bloku**.

1945–1948

Po únorovém převratu zahájili komunisté **budování socialismu podle sovětského vzoru**. Byly potlačeny základní svobody a práva obyvatelstva. Projevovat vlastní názor odlišný od oficiálně hlášené doktríny se stalo zločinem. Přestala existovat politická opozice a volby ztratily svůj faktický význam.

Byly **uzavřeny hranice a zavedena cenzura**. Hospodářství bylo řízeno centrálně a veškeré výrobní prostředky přešly do rukou státu. S cílem upevnit nový režim zahájili komunisté **politické pronásledování** všech svých odpůrců a osob režimu nepohodlných, na kterém se podílela především **Státní bezpečnost**. Vznikly **tábory nucených prací**, kam byli lidé posíláni často jen na základě svého původu či názorů. Opozici měly zastrašit **vykonstruované politické procesy**, které se dotkly i vysoce postavených komunistických funkcionářů. Po roce 1953, resp. 1956 došlo k určitému uvolnění režimu.

1948–1958

Na přelomu 50. a 60. let se stále zřetelněji projevovala **neefektivnost centrálně řízeného hospodářství**, objevily se **zásadní ekonomické problémy** a prohluboval se **rozdílný mezi slibovanými socialistickými ideály a realitou**. Komunistické vedení se postupně přiklonilo k reformám, které našly podporu i mezi širokou veřejností. Probudilo se po léta umlčované veřejné mínění,

1958–1968

které volalo po **demokratizaci režimu**. Rok 1968 byl pro další vývoj země klíčový. Obrodný proces nazvaný **pražské jaro**, který v tomto roce vyvrcholil, ukončila **invaze vojsk pěti armád Varšavské smlouvy a okupace ČSSR**. Reformy byly zastaveny a nastala „konsolidace“ poměrů.

Po uvolněnější atmosféře let 1966–1968 **přinesla 70. léta nové utužení poměrů**. V zemi byl **upevněn totalitní komunistický režim** projevující se opět politickým pronásledováním i diskriminací. Lidé byli propouštěni ze zaměstnání na základě svého postoje k událostem pražského jara a srpna 1968. Čistky se nevyhly ani komunistické straně. **Zklamání a rezignace obyvatelstva** vedly podobně jako po roce 1948 k **silné vlně emigrace**. Většina obyvatelstva se smířila s totalitním režimem a přestala se aktivně **zajímat o politické a veřejné záležitosti**. Odvahu vyjádřit nespokojenost se stávající situací našli **disidenti a signatáři Charty 77**, žádající dodržování lidských práv. Komunistický režim se v Československu udržel až do konce roku 1989, kdy byl nenásilnou cestou svržen **sametovou revolucí**.

1968–1989

Po sametové revoluci **byla obnovena demokracie**. Lidé získali zpět své občanské svobody a vznikly nové politické strany usilující o přízeň voličů ve sbo-
dobných volbách. Otevřely se hranice a došlo ke zrušení cenzury a Státní bezpečnosti. Československo se vymanilo z vlivu Sovětského svazu. **Komunistická strana** ztratila svůj mocenský monopol,

PO ROCE 1989

zůstala však součástí politické scény. Centrálně řízené hospodářství přešlo k tržnímu. S komunistickou minulostí se společnost snažila vyrovnat **restitucemi, rehabilitacemi a lustračními zákony**. **Společný stát Čechů a Slováků** nevydržel v polistopadovém období dlouho a záhy **se rozpadl** na dvě samostatné republiky. Definitivním potvrzením příslušnosti České republiky k demokratickému Západu se stal **vstup do NATO a Evropské unie**.

V květnu 1946 se konaly **první poválečné volby**, které s 38 % hlasů jasně vyhrála komunistická strana. Komunisté získali křeslo premiéra a obsadili klíčová ministerstva. Postupně tak upevnili svůj vliv i v bezpečnostních složkách, armádě, odborech a dalších institucích.

Na jaře 1950 proběhl **vykonstruovaný soudní proces s Miladou Horákovou**. Horáková se později stala symbolem odporu vůči totalitní komunistické moci. Byla zároveň jedinou ženou popravenou v rámci politických procesů.

Pražské jaro roku 1968 bylo pokusem o nastolení tzv. socialismu s lidskou tváří, tedy pokusem o zlidštění komunistického režimu. Reforma připravovaná samotnými komunisty ale nepočítala se zpochybněním mocenského monopolu KSČ. I přes tuto skutečnost se sovětské vedení obávalo ztráty klíčové satelitní země a řešilo situaci vojenskou silou.

Období dvaceti let po srpnu 1968 bývá označováno jako **normalizace**, která měla uvést společnost do „normálu“, tj. zpět do totalitního komunistického režimu. Vládnoucí strana se snažila získat pasivní loajalitu občanů zajištěním určité životní úrovně.

Sametová revoluce se díky svému poklidnému průběhu obešla bez krveprolití, přechod moci dohodu mezi demokratickou opozicí a vládnoucím režimem však umožnil komunistům zapojit se bez obtíží do demokratické společnosti.

Z filmu Panelstory

Satirický pohled na život na panelovém sídlišti v době normalizace nabídl ve filmu **Panelstory (1979)** režisérka Věra Chytilová.

květen 1945	bylo osvobozeno celé území Československa
květen 1946	konaly se první poválečné volby, komunisté získali 38 % hlasů
únor 1948	KSČ ovládla stát
1948–1954	probíhaly politické procesy, existovaly tábory nucených prací na XX. sjezdu KSSS byl poprvé kritizován kult osobnosti
1956	probíhal reformní proces označovaný jako pražské jaro
leden–srpen 1968	Československo obsadila vojska pěti států Varšavské smlouvy
srpen 1968	probíhaly rozsáhlé politické čistky
1969–1971	bylo zveřejněno Prohlášení Charty 77
leden 1977	režim tvrdě zakročil proti demonstracím studentů
listopad 1989	Česká a Slovenská Federativní Republika se rozpadla
1. ledna 1993	Česká republika vstoupila do NATO
1999	Česká republika se stala členem Evropské unie
2004	